

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И
БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ“

Управление на кризи в областта на храните, животните
и растенията

18.05.2020 г.

COVID-19 и селскостопанските и домашни животни

Въпроси и отговори

Моля да бъде отбелязано, че настоящият документ има чисто информационна и консултативна цел. Той не е създаден или одобрен по никакъв начин от Европейската комисия и не бива при никакви обстоятелства да бъде третиран като становище на службите на Комисията. Европейската комисия не гарантира истинността на информацията в настоящия документ, нито пък поема отговорност за използването ѝ.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	COVID-19 и SARS-COV-2.....	3
2.	РИСКОВЕ ОТ ПРЕНАСЯНЕ НА ИНФЕКЦИЯТА ОТ ЖИВОТНИ НА ЧОВЕК.....	3
2.1.	Съществува ли риск от инфектиране с COVID-19 от животни?.....	3
2.2.	Съществува ли риск от пренасяне на SARS-CoV-2 инфекция от хора на животни или между животни?.....	3
2.3.	Какви са клиничните признаци на заразен със SARS-CoV-2 домашен любимец в домакинство, засегнато от COVID-19?.....	4
2.4.	Трябва ли да предприема някакви специални предпазни средства спрямо домашните си любимци?.....	4
2.5.	Съществува ли риск от инфекция със SARS-CoV-2 чрез заражена храна за животни или фураж? А чрез техните опаковки?.....	5
2.6.	Съществува ли специфичен риск от инфекция със SARS-CoV-2 от селскостопански животни?.....	5
2.7.	Съществува ли някакъв риск за животните, отглеждани във фермите за кожи или в зоопарковете?.....	5
3.	РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ И ВЕТЕРИНАРНИТЕ СЛУЖБИ.....	6
3.1.	Какво могат да направят Европейската комисия и Националните ветеринарни служби за здравето на животните и текущата COVID-19 пандемия?.....	6
3.2.	Какви са международните отговорности на ветеринарните служби в рамките на това събитие?.....	7
3.3.	Какви са въведените от ЕС методи за тестване на SARS-CoV-2 инфекция у животни?.....	7
4.	ОСНОВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ.....	8

1. COVID-19 и SARS-CoV-2

Тежкият остър респираторен синдром коронавирус 2 (ТОРС) (*на англ. - Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus-2 – SARS-CoV-2*) е името, дадено на нововъзникналия през 2019-та коронавирус.

COVID-19 е името, дадено на болестта, която засяга човека и се свързва с вируса SARS-CoV-2.

2. Рискове от пренасяне на инфекцията от животни на човек

2.1. Съществува ли риск от инфектиране с COVID-19 от животни?

Главният трансмисивен път за SARS-CoV-2 е от човек на човек, основно чрез аерозолните частици, отделящи се от заразени индивиди при кашлица, кихане или издишване.

Наличните данни от геномно секвениране предполагат, че първичният източник на SARS-CoV-2 вероятно има животински характер, но засега е невъзможно да се определят неговото естество или пътя на трансмисията от първоначалния животински резервоар до предполагаемия междинен гостоприемник и от него до човека. Извършват се усилен проучвания, за да се разбере по-добре доколко уязвими са различните животински видове към SARS-CoV-2 и да се уточни динамиката на инфекциозния процес у тях.

2.2. Съществува ли риск от пренасяне на SARS-CoV-2 инфекция от хора на животни или между животни?

Има голяма вероятност средата, която обитават пациенти, болни от COVID-19, да е контаминирана със SARS-CoV-2, следователно домашните любимци, живеещи със заразени, са изложени на вируса.

Рискът от излагане на SARS-CoV-2 и инфекция с COVID-19 у домашни любимци в заразени домакинства не може да бъде напълно изключен. Предварителните оценки на риска заключават, че рискът от излагане и последваща инфекция у животни в заразени домакинства е следователно нисък за котки, порчета и хамстери, много нисък за кучета и незначителен за птици и влечуги (Shi et al., 2020¹).

1) Susceptibility of ferrets, cats, dogs, and other domesticated animals to SARS–coronavirus 2
Jianzhong Shi1,*, Zhiyuan Wen1,*, Gongxun Zhong1,*, Huanliang Yang1,*, Chong Wang1,*, Baoying Huang2,*, Renqiang Liu1, Xijun He3, Lei Shuai1, Ziruo Sun1, Yubo Zhao1, Peipei Liu2, Libin Liang1, Pengfei Cui1, Jinliang Wang1, Xianfeng Zhang3, Yuntao Guan3, Wenjie Tan2, Guizhen Wu2,†, Hualan Chen1,†, Zhigao Bu1,3,† 1State Key Laboratory of Veterinary Biotechnology, Harbin Veterinary Research Institute, Chinese Academy of Agricultural Sciences, Harbin 150069, People's Republic of China.2National Institute for Viral Disease Control and Prevention, China CDC, Beijing 102206, People's Republic of China.3National High Containment Laboratory for Animal Diseases Control and Prevention, Harbin 150069, People's Republic of China.

До момента няма налични доказателства за ролята на кучетата и котките в предаването на SARS-CoV-2 на човек. В допълнение, изключвайки изолираните случаи на инфекция у кучета и котки, в момента няма научни доказателства, предполагащи връзка между заразените от хора животни и епидемиологията на текущата пандемия от COVID-19. Огнищата на COVID-19 възникват при контакт от човек на човек. При предишни случаи на избухване на SARS, домашните любимци не са играли роля на животински резервоар, нито пък са участвали в пренасянето на вируса по пътя на зоонотичната трансмисия.

2.3. Какви са клиничните признаци на заразен със SARS-CoV-2 домашен любимец в домакинство, засегнато от COVID-19?

Имайки предвид скорошната поява на COVID-19, вече съществуват някакви научни данни, показващи засичането на SARS-CoV-2 у асимптоматични кучета със собственици, болни от COVID-19, както и на котки от заразени домакинства, които са показали положителен резултат на тест за SARS-CoV-2 и предизвикването на експериментална инфекция със SARS-CoV-2 при котки и порчета довежда до репликация, излъчване на вируса и предаването му на неинфектирани котки и порчета, намиращи се в контакт с експериментално заразените.

Малкият брой налични сведения за кучета, положителни за SARS-CoV-2, посочват липсата на клинични признаци при тях, докато инфектираните котки проявяват респираторни и гастроинтестинални разстройства. Респираторни и гастроинтестинални проблеми, придружени с треска, са наблюдавани при експериментално заразените порчета и златисти хамстери.

2.4. Трябва ли да предприема някакви специални предпазни средства спрямо домашните си любимци?

За начало трябва да се спомене, че не е оправдано взимането на каквито и да било мерки, нарушаващи благосъстоянието на обгрижваните животни.

Въпреки липсата на специфични научни доказателства за участието на кучетата и котките в пренасянето на SARS-CoV-2 и за заразените от хора животни да играят роля в епидемиологията на COVID-19, предпазливото поведение се препоръчва във всички случаи. Ето някои от предпазните стъпки, които могат да се предприемат:

- Инфектираните със SARS-CoV-2 или тези със съмнение за инфекция хора трябва да избягват контакт с домашните любимци, доколкото е възможно, и да поддържат добри хигиенни практики (напр. да се изолират от животните, да мият често ръцете си, да избягват близък контакт, да носят маска).
- По подобен начин, животните на вероятно заразени със SARS-CoV-2 собственици трябва да редуцират контактите си с хора и други животни, да стоят затворени у дома или в специални животински изолационни помещения или приюти, доколкото това не нарушава благосъстоянието

им. Това трябва да продължи до края на препоръчителните мерки за неизлизане, важащи за хората в дадената географска зона.

- Собствениците на домашни любимци следва да разхождат животното си на каишка, за да се удовлетвори мярката за безопасно разстояние от други хора.

2.5. Съществува ли риск от инфекция със SARS-CoV-2 чрез заражена храна за животни или фураж? А чрез техните опаковки?

До момента няма ясни доказателства за преноса на SARS-CoV-2 на животни чрез храната за домашни любимци или човешката такава². Заключение на Европейския орган за безопасност на храните бе: „няма доказателства храната да има роля във вирусната трансмисия“³. Като при храната за човешка консумация, така и при докосване и работа с храна за животни, шансовете за зараза са незначителни. Препоръките за работа с опаковките на храната за животни са идентични с тези за всички опаковки (за повече детайли погледнете Q&A - COVID-19 и Безопасност на храните: какъв е шансът за заразяване с COVID-19 от опаковките на храни?).⁴ Преценката е валидна и за фуражите за селскостопански животни.

2.6. Съществува ли специфичен риск от инфекция със SARS-CoV-2 от селскостопански животни?

Няма научни данни, предполагащи възможността на добитъка да се зарази със SARS-CoV-2. В по-ранни проучвания е споменато, че птиците и прасетата не са уязвими на SARS-CoV-2.

Европейското животновъдство притежава най-високите стандарти за безопасност на храните, здраве и благополучие на животните и опазване на околната среда, което значително редуцира риска от пренасяне на патогени. Високите нива на биосигурност във фермите, значително биха намалили шанса за потенциално излагане на селскостопанските животни към който и да е зоонотичен агент.

2.7. Съществува ли някакъв риск за животните, отглеждани във фермите за кожи или в зоопарковете?

Отглеждани в Холандия норки за кожи са проявили клинични признаци и при тестване са оказали положителни за SARS-CoV-2. Има голяма вероятност те да са били заразени от гледачите или фермерите, но досега няма доказателства за предаване на вируса от норки на хора. В момента се извършват допълнителни проучвания относно епидемиологията и преноса на SARS-CoV-2 във фермите за норки.

2) https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_crisis_covid19_qandas_en.pdf

3) <https://www.efsa.europa.eu/en/news/coronavirus-no-evidence-food-source-or-transmission-route>

4) https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_crisis_covid19_qandas_en.pdf

Норките споделят едно семейство с порчетата и експериментално заразяване доказва уязвимостта на порчетата към SARS-CoV-2.

Данните от терена и от лабораторните експерименти сочат, че редица животински видове (котки, тигри, лъвовете, порчета, норки и в ниска степен кучета) са уязвими на SARS-CoV-2. Информацията за болните на терен животни показва, че във всички случаи тези животни са заразени от хора със SARS-CoV-2 или болни от COVID-19.

За момента няма ясни доказателства, предполагащи ролята на заразени от хора животни (като котките в някои страни, норките в Холандия или тигрите в зоопарковете в САЩ) в разпространяването на пандемията от COVID-19.

Позовавайки се на дадената информация, не съществува научно оправдаване за предприемане на допълнителни хигиенни мерки в зоопарковете и фермите за кожи, в това число и ферми за норки.

Като предпазна мярка, носенето на предпазни средства се препоръчва за работещите в зоопарка или фермата за кожи, които са част от уязвимите групи или са с висок риск за заразяване.

3. РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ И ВЕТЕРИНАРНИТЕ СЛУЖБИ

3.1. Какво могат да направят Европейската комисия и Националните ветеринарни служби за здравето на животните и текущата COVID-19 пандемия?

Ветеринарните служби и службите по общественото здраве, в това число и практикуващите ветеринари, работят заедно, използвайки стратегията „Едно Здраве“, за да споделят информация. Това включва информация за животни с предполагаема или доказана инфекция, оценка на риска за ситуация, в която човек, болен от COVID-19, е влязъл в контакт с домашни любимци или други животни.

Европейският съюз подкрепя мрежа от Европейски Референтни Лаборатории (EURLs) с цел да осигури високо качество на лабораторните изследвания и уеднаквяване на тестването в Европейския съюз. Мрежата подпомага дейностите по оценка и управление на риска на Европейската комисия в няколко измерения на лабораторни изследвания, включително болести по животните.

В някои страни ветеринарните служби и националните лаборатории, подобно на гореспоменатите EURLs, активно подкрепят ключови функции от отговора за общественото здраве чрез ефективен принос в тестването, наблюдението и проследяването на диагностичните проби от хора.

Европейската комисия съгласува своите дейности и комуникации с най-новата научна информация и насърчава промотирането на достоверни източници на информация, като всяко съдържание, което не е било фактически обосновано, се обявява за

погрешно или заблуждаващо. Нелегално съдържание и съдържание, възможно да предизвика физическо нараняване, се сваля от пространството⁵.

3.2. Какви международни отговорности съществуват за ветеринарните служби в рамките на това събитие?

Ветеринарните служби поддържат близък контакт с Европейската комисия и Световната организация за здраве на животните (OIE), както и с Организацията по прехрана и земеделие (FAO). Те осигуряват сигурна и адекватна комуникация относно риска и неговото управление.

Системите за обмен на информация съществуват на европейско и международно ниво, за да информират точно и бързо съответните компетентни ветеринарни служби при поява и развитие на заболявания по животните. Тези системи са от голямо значение при наблюдаване и обновяване на ситуацията, а при нужда и координират действията. Излизащата от тези системи информация се споделя с общността и се публикува на уебсайтовете на Европейската комисия и OIE⁶.

От особено значение е COVID-19 да не доведе до имплементирането на неподходящи контролни мерки срещу домашните и дивите животни, които да нарушат техните благополучие и здраве, както и да повлияят отрицателно на биоразнообразието и устойчивостта на фермите.

Ветеринарните лекари играят важна роля в предаването на информация относно риска и по-специално в разясняване и оправдаване на мерките в управлението му.

3.3. Какви са въведените от ЕС методи за тестване на SARS-CoV-2 инфекция у животни?

За момента няма оправдана причина домашните любимци и другите домашни животни да се тестват лабораторно за SARS-CoV-2. Следователно, такова тестване ще се извършва само при специфични наложителни научни изследвания със спазване на изискваните условия.

Научните изследвания, имащи за цел да открият потенциалните резервоари и междинните гостоприемници сред животните, в това число домашни любимци, диви и селскостопански животни, както и да разберат динамиката на COVID-19 като потенциална зооноза (от човек на животно и обратно), са ценни. Тестването на болни животни ще се сведе само до научните изследвания за SARS-CoV-2. Тестването на болни животни може да се препоръча по изключение при доказано болен от COVID-19 в същото домакинство, когато всички други диференциални диагнози биват изключени и властите имат причина да инициират по-подробно изследване на тези животни.

5) https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/fighting-disinformation_en

6) <https://www.oie.int/scientific-expertise/specific-information-and-recommendations/questions-and-answers-on-2019-novel-coronavirus>

Европейският съюз съветва доброто планиране и задълбоченото научно изследване, което ще спомогне в по-добро разбиране на епидемиологията на COVID-19. Ветеринарните служби, частните и държавните ветеринарни лекари се насърчават да заемат активна позиция в техническото планиране и координация на споменатите по-горе SARS-CoV-2 проучвания. Те трябва да избягват повтарянето помежду си и губенето на оскъдните ресурси в безсмислени тествания, които са извън контекста на проучванията.

4. Основни източници на информация

Animal Health European Commission web page:

https://ec.europa.eu/food/animals/health_en

World Organisation for Animal Health – Questions and answers on the 2019

Coronavirus Disease (COVID-19)

<https://www.oie.int/scientific-expertise/specific-information-and-recommendations/questions-and-answers-on-2019novel-coronavirus/>

FAO web page – Should we worry about animals?

<http://www.fao.org/2019-ncov/en/>

<http://www.fao.org/europe/news/detail-news/en/c/1267349/>

European Food Safety Authority

<https://www.efsa.europa.eu/en/news/coronavirus-no-evidence-food-source-or-transmission-route>

French Agency for Food, Environmental and Occupational Health & Safety

<https://www.anses.fr/en/content/covid-19-domestic-animals-play-no-parttransmission-virus-humans>

The Friedrich-Loeffler-Institut

<https://www.fli.de/en/press/press-releases/press-singleview/novel-coronavirus-sarscov-2-fruit-bats-and-ferrets-are-susceptible-pigs-and-chickens-are-not/>

Sciensano

<https://www.sciensano.be/fr/sujets-sante/coronavirus>